

FERRARI

“král” filatelistů



Letos v květnu si připomeneme 80. výročí úmrtí největšího sběratele poštovních známek a jedinečnou osobnost světové filatelie – Filipa Arnolda de Ferrariho. Životní příběh nekorunovaného “krále” filatelistů, sběratelsky tak bohatý a výjimečný, lidsky však tolik nešťastný a prázdný, je zahalen závojem stendhalovské romantiky a balzacovský fantastických výmyslů a polopravd. Tento “král” filatelistů soustředil ve svém držení úplnou a svým rozsahem největší sbírku poštovních známek celého světa své doby. Po jeho smrti se rozléty jednotlivé poklady z jeho sbírek po celém světě, kde ve sbírkách filatelistických prominentů hlásají označením “ex Ferrari” svou elitní výjimečnost. Dnes se asi již nikdy a nikomu nepodaří sestavit podobnou sbírku známek, ve které by bylo zastoupeno vše, co bylo jako poštovní známka nebo celina kdy vydáno.

Otcovství člověka může být pochybné – matka však zůstává vždy jen jedna. Nespornou matkou Ferrariho byla Marie Brignole-Sale de Ferrari, vévodkyně z Galliéry. Pocházela z jedné z nejstarších a neslavnějších šlechtických rodin janovských – Brignole-Sale. Čtyři dožové janovské městské republiky vzešli z domu Brignole-Sale. Poslední z nich řídil osudy města v letech 1793 – 1797. Antonio, markýz Brignole-Sale (1787 – 1863), otec matky Ferrariho, zastupoval sardinského krále u dvora Ludvíka Filipa v Tuilleriích a kromě jiného byl i vyslancem ve Vídni. Marie se narodila v roce 1811 v Janově. Ve svých 17 letech se proti vůli rodičů provdala za Rafaela Ludvíka de Ferrari (1808 – 1876), ambiciózního finančníka ze staré vážené a bohaté rodiny janovské. Sardinský král Albert mu udělil titul vévody z Galliéry, když získal koupí statky, s nimiž zřídil Napoleon I. stejnojmenné vévodství. Stal se později knížetem z Lucedia, rytířem řádu Annunziata a senátorem. Byl to neobyčejně schopný podnikatel, který v polovině minulého století, kdy se rychle rozvíjely stavby železnic, byl rozhodujícím činitelem ve velkých francouzsko-italských železničních společnostech a mezi jiným byl i zakladatelem velké francouzské banky “Credit Mobilier Français”. V roce 1850 přesídlil do Paříže, kde pobyl 25 let. V roce 1876 se vrátil zpět do Janova, kde pak v téže roce zemřel. Věnoval rodnému městu 20 milionů lir na stavbu mola, jež dodnes nese jeho jméno. Ještě z svého života odkázal vévoda svůj “Růžový palác” v Janově rodnému městu. “Bílý palác” s bohatými uměleckými sbírkami odkázala vévodkyně v roce 1884 rovněž městu Janovu.

Tento střízlivě uvažující finančník, jenž celý svůj život prožíval hromaděním milionů z úspěšného podnikání, přece jen byl v hloubi své duše romanticky založen, neboť způsob, jakým zanechal své manželce nesmírné dědictví, svědčí o básnické fantazii. Krátce před svou smrtí předal své choti klíč od soukromé knihovny, do níž jí nikdy před tím nebylo dovoleno vstoupit. Byla to prostá místnost bez jakékoliv výzdoby, ve které na regálech z dubového dřeva stálo na tři sta svazků, vázaných v černém sametu se zlatými sponami. Každý z těchto svazků obsahoval 1 000 stran, z nichž každá byla poukázkou na 1 000 franků ve zlatě. Každý svazek tedy představoval jeden milion franků, což celkem činilo báječnou sumu 300 milionů, k jejímuž získání potřeboval Rafael Ferrari celý svůj život, naplněný pohádkově úspěšnými spekulacemi. O průběhu vévodova manželství není nic určitějšího známo. Zdá se však, že bylo bezdětné, i když jsou určité zmínky o tom, že Filip měl staršího bratra, který však dříve zemřel.

K statkům vévodkyně přibyla sňatkem další latifundia de Ferrariho v Lombardsku. Na některém z nich prožila vévodkyně stendhalovský milostný román s 23 letým rakouským důstojníkem.

Mezi rakouskými vojenskými jednotkami maršála Radeckého byl zařazen i pěší pluk č. 43, kde tenkrát sloužil poručík de la Renotiére, jak to dokládá záznam v historii tohoto pluku. Poručík de la Renotiére pocházel z hugenotské rodiny, emigrující kdysi do Čech. Jeho dědeček Karel de la Renotiére byl v roce 1782 povýšen do říšského rytířského stavu s predikátem von Kriegsfeld. Citovaný poručík rakouské armády Emanuel de la Renotiére se narodil v roce 1825 někde na Moravě. Když se během polního tažení v Horní Itálii setkal s vévodkyní na kterémsi z jejích statků, kde byl ubytován, byl o 14 let mladší než ona. Při té příležitosti došlo mezi nimi k milostnému vzplanutí, které však nezůstalo bez následků. Snad z tohoto důvodu přesídlila v roce 1850 rodina vévodkyně do Paříže, kde jistě nebylo tolik zvědavých a upovídaných příbuzných jako v Janově.

S určitou jistotou lze tedy předpokládat, že se Filip Ferrari narodil v Paříži kolem roku 1850. Při křtu dostal jméno podle svého kmotra, francouzského krále Ludvíka Filipa, zvaného Egalité, který se při křtu nechal zastupovat, protože v té době prodléval v exilu v Anglii, kde téhož roku také zemřel. Tak shodou okolností se stal francouzský král kmotrem “krále” filatelistů.

Filip Ferrari se narodil v pařížském paláci vévody z Galliéry, který pak později vévodkyně odkázala městu Paříži spolu se značnou částkou peněz na zřízení umělecké galerie. Po její smrti v roce 1888 bylo ve jmenovaném paláci otevřeno muzeum, kde se dodnes odbývají výstavy uměleckých děl i jejich dražby.

Vévodkyně z Galliéry potřebovala mnohem kratší dobu k tomu, aby se svého nesmírného bohatství postupně zbavovala. Lze říci, že její velkorysá dobročinnost měla zvláštní, ba výjimečný charakter, hraničící mnohdy s pohrdáním bohatstvím, zvláště pokud šlo o ubohé a potřebné. Krátce po smrti svého manžela věnovala vévodovi de Montpensier, nejmladšímu synovi francouzského krále Ludvíka Filipa, dvacet svazků ze své knihovny a na čas dala k dispozici své bohatství královskému domu Orleánskému. V jejím paláci v ulici de Varenne se odehrál večírek u příležitosti zasnub princezny Amelie de Orléans s korunním princem portugalským, který vyzněl jako okázalá royalistická manifestace. Francouzská vláda pak byla nucena královské snoubence vyhostit. Vévodkyně, jež se poté cítila ohrožena nepřátelským postojem republikánského tisku, přerušila veškeré styky s rodem orleánským. Když papež Lev XIII. slavil své padesátileté kněžské jubileum, vydala se na pouť do Říma a předala tam papeži osobně svůj dar “Petrův halér” v podobě milionu franků ve zlatě.

Vévodkyně věnovala značnou část svého jmění na různé dobročinné nadace, na zřizování nemocnic, sirotčinců a vůbec na instituce pro chudé a zubožené. Na modernizaci janovského přístavu věnovala 32 milionů zlatých franků. A tak rozdávala list po listu ze své pohádkové knihovny, až asi na zbývajících sto svazků, o nichž rozhodla ve své závěti. Ve své pohádkové knihovně na prostém loži skončila tato nejbohatší žena Evropy svůj život jako dvaasedmdesátiletá.

Její výjimečná dobročinnost přešla na jejího syna Filipa Arnolda, který z počátku odmítal účast na dědictví rodinného jmění. Krátce před její smrtí se přece dal pohnout k převzetí části obrovských finančních prostředků své matky. Jeho velkorysá dobročinnost byla obecně známá, avšak kolik během svého života rozdál na dobročinné účely, nedá se ani odhadnout, protože tak činil většinou anonymně a v tajnosti. Také jeho údajná filatelistická pošetilost, kdy kupoval pochybné rarity, domněle pro něho zhotovené a nazývané ironicky “ferarity”, spočívala na jeho bezmezném dobročinnosti. Spatřoval totiž v každém filatelistickém podvodníkovi jen ubožáka, jemuž je povinen pomoci.

F. Žampach
(Dokončení příště)

Ferrari – “König” der Philatelisten

Der erste Teil der Lebensgeschichte von P. R. de Ferrari, eines der drei Inhaber der größten und wertvollsten Briefmarkensammlungen der Welt.

Ferrari – “The King” of philatelists

The first part of the life story of P. R. de Ferrari, one of the owners of the three largest and the most valuable postage stamp collections in the world.